

בעזהשי"ת

קולמרים

חידושי תורה

פרשת ויהי

יו"ל על ידי

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל

מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

כיתה ח'

הר"ר יואל גרינוואלד הי"ו

פרשת ויחי

ויגוע ויאסף אל עמיו. במדרש פליאה כשמת יעקב אמר לו עשו לך עמי לגיהנם ואם לאו אלך עמך לגן עדן א"ל אני אוהבך ואתה שנאתני, וי"ל כוונת המדרש הזה יש פלוגתא חד מאן דאמר סובר שאין אדם זוכה לעוה"ב אלא אם קיים כל המצוות שבתורה והשני סובר שאפי' אם קיים רק מצוה אחת, וקשה הלא "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" ולפי המ"ד שסובר שצריך לקיים כל המצוות אין אדם מישראל שיזכה לעוה"ב ? וי"ל הרי אמרינן "כל ישראל ערבים זה לזה" ויש לכל אחד חלק במצוות שעשה חבירו אבל כל זה אם יש שלום ביניהם אבל אם יש מחלוקת ופירוד אז אין הערבות קיימת, הנה יעקב אבינו קיים כל מצוות התורה חוץ ממצות כבוד אב, ואילו עשו קיים רק מצות כבוד אב ושאר מצוות התורה לא קיים וזה שאמר עשו ליעקב אם אתה סובר כמ"ד שאדם זוכה לעוה"ב רק אם קיים כל המצוות א"כ לך עמי לגיהנם משום שלא קיימת מצות כבוד אב ואם אתה סובר כמ"ד שאפי' על מצוה אחת יש חלק לעוה"ב א"כ אלך עמך לג"ע משום שקיימתי מצות כבוד אב אמר לו יעקב לעולם מגיע עוה"ב משום שאני סובר כמ"ד שיש חלק לעוה"ב רק אם קיים כל המצוות ומה שאתה אומר שלא קיימתי מצות כבוד אב ע"ז אמר "אני אהבתיך" ויש לי חלק במצוה שלך מדין ערבות ואתה תלך לגיהנם משום "ואתם שנאתני" ולך אין חלק במצוות שלי.

(דברי מהרי"א)

וישאו אותו בניו ארצה כנען. ופרש"י ולא בני בניו שכך צום אל ישאו מטתי לא איש מצרי ולא אחד מבניכם שהם מבנות כנען, אלא אתם, לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון ויוסף לא ישא שהוא מלך, מנשה ואפרים יהיו תחתיהם, ולכאור הני מילי סתראי נינהו שמכיון שהזהיר שלא ישאו בני בניו מטתו מפני שנולדו מבנות כנען אם כן מה נשתנו מנשה ואפרים משאר בני בניו.

ונראה דהנה כתיב ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע, כהן און לו לאשה, וכתבו בעלי התוספות ואם תאמר שהי' מלך איך נשא בת הדיוט, וי"ל שנשאה מפני שהיתה מזרע יעקב כי היתה בת דינה משכם ותלה לה יעקב קמיע בצוארה והשליכה והובאה למצרים ע"י נס, וגדלה פוטיפר בביתו לכך נקרא על שמו, וכשעבר יוסף בכל ארץ

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעב"א - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

מצרים יצאו כל הנשים לראות ביפיו של יוסף כדכתיב בנות צעדה עלי שור וכל אחת זורקת לו חפץ או תכשיט וזו לא היתה לה מה לזרוק וזרקה לו הקמיע, שהיה בצווארה ועיין בו וראה שהיא מזרעו של יעקב ונשאה, עכ"ד.

ובזה יבואר דכיון שמנשה ואפרים נולדו מזרע יעקב מבתה של דינה לכן שפיר נתן להם לשאת מטתו יותר משאר בני בניו שנולדו מבנות כנען.

(ברך משה)

אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, ופירש"י בשם התרגום בצלותי ובבעותי.
וצריך ביאור למה נמשלה תפילה לשני כלי זיין הללו, לחרב ולקשת.

ונראה לומר דהנה היצר הרע האויב הפנימי שבאדם, נלחם עם האדם בשני אופנים, אחד בקירוב מקום והשני בריחוק מקום, כי כאן למטה בארץ בא היצר אל האדם פנים אל פנים להכשילו בכל תוקף ועוז לדבר עבירה, ואח"כ כשכבר עלתה בידו להביאו אל החטא, הולך למרחוק למעלה בשמים ומשם עורך מלחמה נגדו, לקטרג וללמד עליו חובה לפני כסא הכבוד, ומעורר עליו מדת הדין ח"ו.

והנה על ידי כח התפילה זוכה האדם להינצל משתי המלחמות האלה כאחת, כמו שאיתא בגמרא (ברכות כח:) תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקרו, אמרו לו רבינו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא, אמר להם וכו' וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא. ומי שמתבונן בזה שעומד לפני הקב"ה, בלי ספק שלבבו יכנע ולא יבוא לידי חטא, ואף אם יבוא לידי חטא, יתעורר לתשובה ותיקון המעשים, ועוד, כי על ידי כח התפילה יתגבר על קטרוג השטן שמקטרג עליו למעלה להכריע את עצמו לכף זכות.

ולפי זה שפיר צדקו שני שמות אלו לתפילה, כי החרב והקשת אין פעולת שניהם שוה, דבחרב לוחמים עם השונא פנים אל פנים, ואם השונא עומד מרחוק אי אפשר להרגו בחרב, וכשלוחם עם קשת, עומד הלוחם רחוק מן השונא, ויורה לו חיצים למרחוק, ומאחר שהתפילה יש בה שני שתי הפעולות האלו, הן לסייע להאדם במלחמתו נגד היצר הרע בקירוב מקום, והן להשתיק הקטיגור בריחוק מקום למעלה בשמים, לכן שפיר נמשלה התפילה לחרב ולקשת.

(בינה לעתים)

"ימי" יעקב - "שני" חיינו

מען קען עס פארשטיין מיט א מעשה וואס מען דערציילט, אמאל איז געקומען צו הגה"ק ר' פנחס הורוויץ ז"ל דער רב פון פראנקפורט א ארימאן און זיך זייער באקלאגט אויף זיין ארימקייט, און דערציילט אז זיין ברודער וואס איז א גרויסער עושר האט נישט אויף אים קיין רחמנות, און וויל אים גארנישט ארויס העלפן פון זיין ארימקייט.

א קורצע צייט שפעטער, איז געקומען א פרוי זיך באקלאזן אויף איהר מאן, אז אלע געלט וואס ער פארדינט, טיילט ער אוועק פאר צדקה, און ער לאזט גארנישט איבער פאר איהרע פרנסה...

דער צדיק לאזט רופן ביידע מענטשן - דער קארגער ברודער, און דער בעל צדקה - און ער פרעגט צום ערשט דעם קארגן, פארוואס ער זארגט נישט פאר זיין ארימער ברודער? - האט יענער געענטפערט: איך האב מורא אז איך וועל זעהר לאנג לעבן... און איך וועל שוין נישט האבן מער קיין כח אין מיינע עלטערע יארן צו ארבעטן און פארדינען געלט - דערפאר לייג איך אוועק אלע איבריגע געלטער פון מיינע עלטערע יאחרן...

דערנאך פרעגט ער דעם מאן וועלכער טיילט אוועק אלע זיינע פארדינסטן פאר צדקה: פארוואס זארגסטו גארנישט פאר דיין ווייב'ס פרנסה? - ענטפערט ער: איך האב מורא אז מארגן וועל איך שוין שטארבן... און מיט וואס קען מען זיך אוועק שטעלן צום משפט ביים כסא הכבוד, אויב נישט מיט "מצות צדקה"? - דערפאר זיך איך צו פארמערן אין מצות צדקה נאך און נאך!!!

איז ארויס געקומען דער פסק דין ביים צדיק: אז דער אויבערשטער זאל אפהיטן ביידע מענטשן פון זייערע פארבטן... דעם רייכן ברודער, פון זיין מורא אז ער וועט לעבן זייער לאנג... און דער מאן וואס גיבט גארנישט פאר זיין ווייב, זאל דער אייבישטער גיבן לאנגע און געזונטע יארן.

דאס איז מרמז דער פסוק ביי יעקב אבינו - וויבאלד יעקב האט זיך שטענדיג ארומגעדרייט מיט א מחשבה טאמער ער וועט "מארגן" שטארבן... און ער האט פארמערט אין מצוות און מעשים טובים, דערפאר האט מען אים פון הימל אוועק גענומען דער מורא, און ער האט זוכה געווען צו אריכות ימים, און פון "ימי יעקב" איז געווארן "שני" חיינו...